

Rökfria utomhus miljöer

RU om - passiv rökning på allmänna platser

Karin Molander Gregory

2012-11-27

Sid 1

Lagstiftningsprocess – rökfria miljöer

- 1993: Rökfri barn & skolomsorg, hälso- och sjukvård, gemensamma lokaler för serviceboende, kollektivtrafik, offentliga tillställningar & allmänna sammankomster och vissa rökfria hotellrum
- 1994: Rökfria skolgårdar, arbetsplatser och offentliga miljöer
- 2003: Rökfria områden på restauranger
- 2005: Rökförbud på restauranger och andra serveringsställen
- Lästips: Livräddarna

2012-11-27

Sid 2

Skola, barnomsorg, utomhus

2 § Rökning är förbjuden

1. i lokaler som är avsedda för **barnomsorg, skolverksamhet** eller annan verksamhet för barn eller ungdom samt på **skolgårdar** och på motsvarande områden **utomhus vid förskolor och fritidshem**

Rökfria restauranger

- *Är det möjligt?*
- *Ja, och nu blir fler och fler länder i EU rökfria.*

Införandet av rökfria restauranger

Föregicks av farhågor om;

- efterlevnad och
- ekonomiska effekter för branschen
- förbudet upplevdes onödigt och ventilation ansågs vara tillräckligt

Statens
folkhälsoinstitut

2012-11-27

Sid 5

Hur blev det?

- Åtta av tio har inte ändrat sina restaurangvanor
- En av tio har börjat gå ut oftare
- Endast var tjugonde går ut mer sällan

Statens
folkhälsoinstitut

2012-11-27

Sid 6

Främsta anledningen...

- 8 §
- "Arbetsgivaren svarar för att **en arbetstagare** inte mot sin vilja utsätts för tobaksrök i den arbetslokal eller det liknande utrymme där arbetstagaren är verksam."

Restauranger

2 § Rökning är förbjuden

5. i **restauranger** och på andra serveringsställen, **utom** när servering sker **utomhus**

Lästips: Nyköpings beslut om förbud för rökning på uteservering vid restaurang Lotsen, Länsstyrelsen i Södermanlands län, Dnr 505-7051-2005.

Rökrum

6 § Rökning är trots bestämmelserna i 2 § 2-4, 6 och 7 tillåten i delar av de lokaler eller andra utrymmen som avses där, om dessa delar särskilt avsatts för rökning. Detsamma gäller lokaler som avses i 2 § 1 och som är upplåtna enbart för personal.

*Trots bestämmelsen i 2 § 5 får rökning tillåtas i restauranger och på andra serveringsställen i **separata rum** som särskilt avsatts för rökning. Rum där rökning tillåts får endast utgöra en **mindre del** av serveringsställets yta. Rummen skall vara belägna så att besökare **inte måste passera** genom dessa. Arbetstagare skall endast **tillfälligtvis** behöva vistas i rummen, när rökning pågår. **Servering** eller annan liknande verksamhet **får inte bedrivas** i rummen när rökning pågår. Detta gäller dock inte sådan verksamhet som har **direkt samband** med rummens funktion. **Mat eller dryck** får inte föras med in i dessa rum.*

Avvikelse från 2 § 1-4, 6 och 7 samt 4 § får göras om det finns särskilda skäl till det på grund av utrymmets eller områdets beskaffenhet eller användningssätt eller av omständigheterna i övrigt.

Lokalägarens ansvar

7 §

Den som i egenskap av **ägare** eller på annan grund disponerar över en lokal, ett annat utrymme eller **ett område utomhus** som omfattas av någon av bestämmelserna i 2 § och 4 § svarar för att bestämmelserna följs.

Internationell hälsokonvention

- Framework Convention on Tobacco Control (FCTC) dvs: Världshälsoorganisationens (WHO:s) ramkonvention om tobakskontroll m.m. (Riktlinje 4.b - till artikel 8)
- *“Skyldigheten att **skydda enskilda** mot tobaksrök hänger samman med regeringarnas skyldighet att se till att det stiftas lagar som skyddar enskilda från **hot mot deras grundläggande fri- och rättigheter**. Detta ansvar är inte begränsat till vissa befolkningsgrupper, utan gäller **alla människor**“*
- Sverige ratificerade 7 juli 2005
- Idag - 176 länder
- <http://www.who.int/fctc/en/>

Rökfria utomhus miljöer

- Implementeringen av FCTC gav ett förtydligande kring exponering för tobaksrök (se 1 §) (se prop. 2004/05:118 s. 45)
- Skapa en norm:
- *”Att den som röker bör ta **hänsyn till andra** även om inget formellt förbud mot rökning gäller.”*
- T.ex. busshållplatser.

EU's rekommendation om rökfria miljöer (2009/C 296/02)

Europeiska Unionen råd rekommenderar medlemsstaterna (4);

- att **utarbета**, tillämpa, regelbundet uppdatera och se över sina sektorsövergripande strategier, planer eller program för tobakskontroll, som bland annat gäller;
- **skydd mot tobaksrök på alla platser** som är tillgängliga för allmänheten eller platser som används kollektivt, **oavsett ägandeförhållanden och tillträdesrätt.**

Hälsorisker med passiv rökning

The Health Consequences of Involuntary Exposure to Tobacco Smoke: A Report of the Surgeon General - Executive Summary. 2006 (s. i, 6)

- År 2005 uppskattades det att **exponering för passiv rökning i USA dödar mer än 3 000 vuxna icke-rökare från lungcancer, ca 46 000 i kranskärslsjukdom, och uppskattningsvis 430 nyfödda från plötslig spädbarnsdöd. Dessutom, orsakar passiv rökning andra luftvägsbesvär i icke-rökare som hosta, slem, och nedsatt lungfunktion.**

Passiv rökning i New York

Secondhand smoke exposure among nonsmokers nationally and in New York City (Ellis JA, Gwynn C, Garg RK, et al. Nicotine Tob Res. 2009;11(4):362-370)

- **större andel utsatta** för passiv rökning, än nationellt, trots färre rökare.
- bl.a. **täthet** i stadsmiljö och **mer intensiv exponeringen** vid entreer till byggnader och kollektivtrafik
- passiv rökning utomhus kan **producera nivåer** av passiv rökning likvärdiga till eller överstigande nivåer vid passiv rökning inomhus

Statens
folkhälsoinstitut

2012-11-27 Sid 15

Regeringsuppdrag – om passiv rökning på allmänna platser

Statens folkhälsoinstitut ska utreda och analysera eventuellt möjliga rökfria miljöer på **allmänna platser** där passiv rökning förekommer och i synnerhet där barn vistas

Regeringsuppdraget;

Kunskapsöversikt;

- skador av passiv rökning
- passiv rökning utomhus.

Kartläggning;

- goda lagstiftningsexempel

Statens
folkhälsoinstitut

2012-11-27 Sid 16

Fort. RU – passiv rökning

Enkäter;

- *var allmänheten utsätts*
- *vilka miljöer utsatta helst ser som rökfria*

Baslinjemätning;

- *passiv rökning på allmänna platser*

Praktiska arkitektoniska lösningar

- *om lagstiftning inte aktuell*

Statens
folkhälsoinstitut

2012-11-27

Sid 17

Fort. RU – passiv rökning

Praktiska tips;

- *hur förändra rökvanorna och hitta lämpligare ställen att röka på "rök när du går - inte när du står"...*

Involvera allmänheten

- *möjlighet att själv mäta utsatthet för passiv rökning*
- *informationsfolder*

Återredovisning

- *slutrapport med konsekvensanalys*

Statens
folkhälsoinstitut

2012-11-27

Sid 18

“Frågan om exponering för tobaksrök är avgörande för människors hälsa.”

Bilderna från Photos.com, s.x. clipart,

Tack!

Karin Molander Gregory
Avdelningen för tillsyn
Statens folkhälsoinstitut
063-199663

karin.molandergregory@fhi.se

Statens
folkhälsoinstitut

2012-11-27

Sid 19